

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1713

Vragen van het lid **Peters** (CDA) aan de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over *de aanhoudende problemen in de jeugdzorg* (ingezonden 7 april 2017).

Antwoord van Staatssecretaris **Van Rijn** (Volksgezondheid, Welzijn en Sport) (ontvangen 26 april 2017).

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van de derde jaarrapportage van de Transitie Autoriteit Jeugd (TAJ) waarin gewaarschuwd wordt dat de problemen in de jeugdzorg structureel dreigen te worden?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Wat is uw reactie op de conclusie van de TAJ, dat het voortbestaan van instellingen groot gevaar loopt, en daarmee de continuïteit van de zorg voor onze jeugd?

Antwoord 2

De TAJ voorziet met name een verslechterde liquiditeitspositie voor bepaalde specialistische jeugdhulpaanbieders. Die waarschuwing neem ik serieus. Mede daarom heb ik besloten de TAJ een jaar langer aan te stellen, tot 1 april 2018.

Ook heb ik de subsidieregeling Bijzondere Transitiekosten Jeugdwet verlengd. Tot eind 2017 kunnen aanvragen worden ingediend. Hierdoor is er langer een vergoeding mogelijk voor kosten die ontstaan door de transitie en kunnen liquiditeitsproblemen worden voorkomen.

Vraag 3

Deelt u de conclusie van het TAJ dat dat grotendeels komt door de manier van factureren (betaling achteraf), onnodige administratieve lasten en onduidelijkheden in afstemming en samenwerking? Zo nee, waarom niet?

¹ Transitie Autoriteit Jeugd, derde jaarrapportage «Zorgen voor de jeugd» (maart 2017).

Antwoord 3

Volgens de TAJ is er sprake van een cumulatie van oorzaken die ertoe kan leiden dat de liquiditeitspositie van met name specialistische jeugdhulpaanbieders verslechtert. Soms hebben aanbieders onvoldoende inzicht in realistische kostprijzen en daarop gebaseerde tarieven. Vaker is de oorzaak een gebrek aan werkkapitaal door de omschakeling van subsidiëring of bevoorschotting naar betaling achteraf. Een andere belangrijke oorzaak betreft vermijdbare administratieve lasten – administratieve lasten die verminderd kunnen worden door standaardisatie van de gemeentelijke uitvraag. Als gemeenten en aanbieders in onderling overleg geen oplossingen weten te vinden voor de zojuist genoemde oorzaken, kunnen liquiditeitsproblemen ontstaan.

Vraag 4

Op welke wijze vindt u dat de in vraag 3 genoemde problematiek aangepakt moet worden en welke rol ziet u daarin voor de rijksoverheid?

Antwoord 4

De reguliere betalingstermijn voor facturen is één maand. Het uitgangspunt is dat gemeenten facturen binnen deze termijn te betalen. Als betaling uitblijft, kan de route van de «escalatieladder» worden bewandeld. De escalatieladder is ontwikkeld door de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), de TAJ en de jeugdhulpaanbieders. De escalatieladder biedt gemeenten en aanbieders handvatten om samen tot oplossingen te komen. Daarnaast kan de TAJ bemiddelen tussen jeugdhulpaanbieders en gemeenten. Voor het beperken van vermijdbare lasten werken de VNG en branches samen. Zij hebben drie uitvoeringsvarianten met standaardartikelen ontwikkeld. Als de navolging bij gemeenten en aanbieders achterblijft bij de verwachtingen, wil ik de mogelijkheid hebben deze navolging af te dwingen. Het wetsvoorstel dat dit mogelijk maakt – «de wijziging van de Jeugdwet en de Wet Maatschappelijke ondersteuning 2015 in verband met het verminderen van de uitvoeringslasten» – gaat in mei 2017 in consultatie.

Vraag 5 en 6

Wat is uw reactie op het idee om instellingen te voorzien van een werkbudget zodat ze de bevoorschotting zelf kunnen regelen?

Wat is uw reactie op het idee om te zorgen dat betaling aan instellingen slechts vooraf of in de vorm van een zogenaamde lumpsum plaats kan vinden?

Antwoord 5 en 6

Gemeenten en jeugdhulpaanbieders dienen gewoon afspraken te maken over tijdige betaling en de wijze van betaling. De TAJ adviseert gemeenten en jeugdhulpaanbieders dan ook afspraken te maken over de wijze waarop de liquiditeitspositie van jeugdhulpaanbieders kan worden versterkt en gewaarborgd, indien de gekozen bekostigingssystematiek niet voorziet in maandelijkse facturatie en betaling van de geboden jeugdhulp en er geen sprake (meer) is van bevoorschotting. Ik deel de mening van de TAJ dat gemeenten en jeugdhulpaanbieders in gesprek moeten gaan om liquiditeitsproblemen te voorkomen en/of op te lossen. Beide partijen hebben belangen en verantwoordelijkheden om dit goed te laten lopen. Om jeugdhulpinstellingen en gemeenten te ondersteunen heb ik de TAJ en de subsidieregeling Bijzondere Transitiekosten Jeugdwet ingesteld.

Vraag 7

Wat is uw reactie op de aanbeveling van de TAJ dat het Rijk snel middelen moet herallocceren ten behoeve van een financiële prikkel voor transformatie initiatieven?

Antwoord 7

De stelselwijziging is sinds 2015 van kracht. In 2015 stond het overgangsrecht en zorgcontinuïteit centraal. Onder andere de TAJ heeft geconstateerd dat er bij de stelselwijziging geen kinderen tussen wal en schip zijn gevallen. Dat was van iedereen een prestatie op zich. Na deze «zachte landing» is transformatie topprioriteit geworden.

In haar derde jaarrapportage constateert de TAJ dat de filosofie die aan de Jeugdwet ten grondslag ligt, net als de daarmee verband houdende uitgangspunten van de transformatie, kan rekenen op een breed draagvlak. Daarmee is nog niet gezegd dat de transformatie al voldoende op gang is gebracht. Lokaal en regionaal zijn verschillen zichtbaar. Het algemene beeld is wel dat de transformatie op gang begint te komen, maar wat mij betreft moet dit worden versneld. Hoe deze versnelling het best plaats kan vinden, is onderdeel van het gesprek dat ik met gemeenten en de TAJ voer. Ik zal er samen met gemeenten alles aan doen om de transformatie zo voorspoedig mogelijk te laten verlopen. Een eerste beeld over de Jeugdwet wordt begin 2018 verwacht, als de tussenevaluatie over de Jeugdwet verschijnt.

Vraag 8

Wat is uw reactie op de aanbeveling van de TAJ dat het Rijk in overleg met de VNG moet faciliteren dat brancheorganisaties, wetenschappers en beroepsverenigingen definiëren wat onder (hoog)specialistische jeugdhulp wordt verstaan en wat de visie daarop voor de toekomst moet zijn? Bent u bereid er voor te zorgen dat de uitkomsten hiervan voor het eind van 2017 beschikbaar zijn?

Antwoord 8

Daar ben ik het mee eens. Met ondersteuning van VWS hebben de VNG en branches samen afspraken gemaakt over een meerjarenaanpak van het specialistische zorglandschap. Belangrijke afspraak daarbij is dat regio's een regionale visie en agenda opstellen voor de transformatie van het regionale zorglandschap. De VNG stimuleert en ondersteunt dit actief. Daarbij is afgesproken dat de branches een zorginhoudelijke visie formuleren op integrale levering van specialistische jeugdhulp rondom het kind. De VNG heeft een ambassadeur aangesteld om dit traject te trekken. Gemeenten en aanbieders hebben de gezamenlijke ambitie uitgesproken om de transformatie in 2017 te versnellen, zodat bij de ingang van de nieuwe contracten per 1/1/2018 een betekenisvolle stap is gezet in het getransformeerd inkopen. Dit betekent dat regio's de komende maanden invulling geven aan een meerjareavisie voor de inrichting, transformatie en bekostiging van het specialistische zorglandschap. Regio's zullen samen met aanbieders moeten investeren in het concretiseren van mogelijke innovatiepaden om dit vervolgens zelf te vertalen naar programma's van eisen en meerjarige afspraken die contractueel worden vastgelegd tussen betrokken partijen.

Vraag 9 en 10

Wat is uw reactie op de aanbeveling van de TAJ dat het Rijk de stabiliteit van de (boven)regionale samenwerking en de ontwikkeling en continuïteit van de (hoog)specialistische hulpverlening, alsmede de toekomstige beschikbaarheid daarvan, zorgvuldig moet monitoren en indien nodig een vangnetfunctie moet organiseren c.q. passende maatregelen moet nemen? Hoe bent u van plan grip te krijgen op de onduidelijkheden in afstemming en samenwerking tussen gemeenten?

Antwoord 9 en 10

Zowel de derde jaarrapportage van de TAJ als het advies van de door gemeenten aangestelde kwartiermaker voor het zorglandschap maken duidelijk dat vanuit stabiele regio's moet worden samengewerkt. De VNG heeft het advies van de kwartiermaker omarmd. De ambassadeur zorglandschap die vanuit gemeenten is aangesteld, heeft nadrukkelijk als opgave om de samenwerking binnen en tussen regio's te stimuleren. De ambassadeur spreekt regio's aan waar dit dreigt te stokken.

Daarnaast is een bestuurlijk overleg van de 42 jeugdzorgregio's gestart. Dit overleg dient er nadrukkelijk toe om bovenregionale vraagstukken onderling af te stemmen.

Ook ik vind het van groot belang dat er stabiliteit is in de (boven)regionale samenwerking en continuïteit van de (hoog)specialistische hulpverlening. Daarom heb ik, om te voorkomen dat er gedurende de omslag essentiële functies in de jeugdhulp verdwijnen en om continuïteit te borgen, de

aanstelling van de TAJ en de subsidieregeling Bijzondere Transitiekosten
Jeugdwet verlengd.